

OSTAVŠTINA MIROSLAVA SLAVKA MAĐERA

The legacy of Miroslav Slavko Mađer

Vedrana Lugić

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci

vedrana@gkvk.hr

Tihomir Marojević

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci

tmarojevic@gkvk.hr

BROJ
BIBLIOGRAFSKE
JEDINICE

462

UDK / UDC **821.163.42.09Mađer, M. S.**

929 Mađer, M. S.

Stručni rad / Professional paper

Primljeno/ Received: 28.11.2023.

Sažetak

Cilj. Tekst tematizira Ostavštinu koju je Marija Mađer, supruga Miroslava Slavka Mađer 2020. godine poklonila Gradskoj knjižnici i čitaonici Vinkovci. Ovime se radom želi rasvijetliti sadržaj Ostavštine i naglasiti njegovu općekulturnu vrijednost za Vinkovce.

Pristup. Sustavnim istraživanje i pregledom Ostavštine, ona je sistematizirana prema materijalno-sadržajnim kriterijima u devet skupina. Sistematizacijom je olakšano njeno istraživanje u budućnosti, kao i njeno predstavljanje široj javnosti.

Rezultati. Nakon istraživanja i pregleda, temeljem stručne procjene, materijali su razvrstani na način da se na jednom mjestu nalaze samo određeni sadržaji Ostavštine koji bi mogli biti zanimljivi specifičnoj skupini korisnika. Izlučeni su, primjerice, fotografski materijali, rukopisni materijali, sitni tisak, književni materijali, kazališni i slično. Također, na ovaj je način osigurana i bolja zaštita te njeno čuvanje. Prilikom sistematizacije, svaka je jedinica građe opisana, kako sadržajno, tako i materijalno.

Ograničenja. Kako je Ostavština Miroslava Mađera od neprocjenjive kulturno-povijesne vrijednosti za Vinkovce, za jedinice za koje je procijenjeno da su velike materijalne vrijednosti ili su oštećene, izrađena je digitalna inačica dokumenta kako bi se korištenje izvornika svelo na minimum.

Originalnost. Ostavština Miroslava Mađera predstavlja vrijedan izvor za istraživanje njegova lika i djela, ali i za istraživanje kulturne povijesti Vinkovaca i okolice. Ona je

zasigurno jedinstvena jer je jedina poznata ostavština Miroslava Mađera te je kao takva zanimljiva stručnoj javnosti. Treba naglasiti da se pri korištenju pojma stručna javnost ne misli isključivo na knjižničare, već i na književne teoretičare, kazališne radnike i glumce te vinkovačke povjesničare.

Ključne riječi: Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci, Marija Mađer, Miroslav Slavko Mađer, ostavština

Summary

Goal. The text addresses the Legacy donated by Marija Mađer, the wife of Miroslav Slavko Mađer, to the City Library and Reading Room in Vinkovci in 2020. 38ti s38m of this work is to illuminate the content of the Legacy and emphasize its cross-cultural significance for Vinkovci.

Approach. Through systematic research and review of the Legacy, it has been categorized based on material and content criteria into nine groups. This categorization facilitates its future research and presentation to the broader public.

Results. After research and review, materials were classified based on expert assessment to have specific contents of the Legacy that might be interesting to a particular group of users located in one place. Extracted materials include, for example, photographic materials, manuscript materials, small prints, literary materials, theatrical materials, etc. This method also ensures better protection and preservation. During categorization, each unit of material is described both in terms of content and material.

Limitations. As the Legacy of Miroslav Mađer is of invaluable cultural and historical value for Vinkovci, for units assessed as having high material value or being damaged, a digital version of the document has been created to minimize the use of the original.

Originality. The Legacy of Miroslav Mađer is a valuable source for researching his life and work, as well as exploring the cultural history of Vinkovci and its surroundings. 38ti s certainly unique as the only known legacy of Miroslav Mađer, making it interesting to the professional public. It should be emphasized that when using the term „professional public,“ it refers not only to librarians but also to literary theorists, theater professionals and actors, as well as Vinkovci historians.

Keywords: City Library and Reading Room Vinkovci, Marija Mađer, Miroslav Slavko Mađer, legacy

1. Uvod

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci najstarija je gradska ustanova u Vinkovcima. Nositelj je kulturnih aktivnosti i najvažnija podrška obrazovnom i znanstveno-istraživačkom radu u Vinkovcima i Vukovarsko-srijemskoj županiji. Knjižnica je izravno ili posredno zaslužna za utemeljenje brojnih kulturnih ustanova u Gradu, kao što su: Radio Vinkovci, Gradsko kazalište „Joza Ivakić“ Vinkovci, Glazbena škola Josipa Runjanina Vinkovci, Galerija likovnih umjetnosti „Slavko Kopač“ koja je danas ustrojbeno jedinica Gradskoga muzeja Vinkovci te brojne manifestacije, kao što su: Dječje vinkovačke jeseni, Pjesnički susreti, Festival dječje knjige te Literarni natječaj Male vinkovačke jeseni (Željka Djeke et. Al. 2002, 9). Prvih je godina Čitaonica često mijenjala adresu. Godine 1897. Čitaonica seli u gostionicu *Crni konjic* u kojem su zakupljene prvo dvije, a zatim tri sobe (Mesinger 1976, 29-30). *Crni konjic* djelovao je u prostoru budućega Hrvatskog doma za koji je kamen temeljac postavljen 27. kolovoza 1922. godine („Hrvatski dom u Vinkovcima.“ 1922), odnosno u zgradi u kojoj je Knjižnica djelovala do Domovinskoga rata. Svoje najteže trenutke u povijesti, Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci doživljava u Domovinskom ratu. 16. rujna 1991., oko 22 sata Knjižnica je pogođena granatama koje su izazvale požar velikih razmjera. Te su noći hrvatska kultura i vinkovačka knjižnica ostale bez rukopisa Josipa Kozarca i njegova radnog stola s tintarnicom, rukopisa Vladimira Kovačića i Joze Ivakića, bez svih zapisnika Vinkovačke čitaonice od njezina utemeljenja 1875. godine, bez knjiga inventara i cjelokupne dokumentacije Knjižnice. Ovisno o izvoru i tumačenju, broj spaljenih jedinica građe kreće se od 65 do 85 tisuća (Širić 1997). Rukopisi koji su te noći izgorjeli nenadoknativa su kulturna vrijednost koja je nepovratno nestala. Knjižnica se posljednje 32 godine sustavno izgrađivala i obnavljala sadržajno, ali i infrastrukturno. Nakon obnove fonda intenzivirala se potraga za rukopisima i ostavštinama vinkovačkih književnika pa su u Vinkovce vraćene dvije rukopisne bilježnice pjesama Ivana Kozarca. Godine 2008. Stjepan Mihelčić poklonio je Knjižnici čistopis Pouzdanog sastanka Joze Ivakića. Jedan od najvrjednijih poklona

Knjižnica je dobila 2019. godine kada je Velimir Šurina Knjižnici poklonio Ostavštinu Josipa Kozarca koja je sadržavala 150 stranica rukopisa. Sljedeću vrijednu donaciju Knjižnica dobiva 2020. godine kada je Marija Mađer poklonila Knjižnici ostavštine Slavka Mađera koja je sadržavala 1.300 stranica rukopisa i Miroslava Mađera koja je izuzetno šarolika, a o čemu će biti riječi u nastavku. Treba još reći kako je Knjižnica 2023. godine otkupila dvije osnovnoškolske bilježnice Zlatka Tomičića i 900 stranica stručnih rukopisa te 300-tinjak fotografije Ivana Vanje Radauša.

2. Miroslav Slavko Mađer

Miroslav Slavko Mađer (slika 1.), hrvatski književnik, rođen je u Hrtkovcima u Republici Srbiji 1. srpnja 1929. godine. Srednje ime Slavko uzeo je kao spomen na starijeg brata Slavka Mađera koji je također bio književnik, a koji je preminuo 1946. godine sa svega 24 godine. Osnovnu školu Miroslav Slavko Mađer pohađao je u Glini te Vinkovcima, gdje je nastavio i gimnazijsko obrazovanje. Mađeri u Vinkovce dolaze zahvaljujući majci Luciji koja je željela živjeti što bliže Hrtkovcima iz kojih su Mađeri odselili, a Vinkovci su bili najbliže administrativno središte u kojem je Martin Mađer mogao raditi.

Slika 1. Miroslav Slavko Mađer

Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1955. godine. Radio je kao profesor u gimnazijama u Vinkovcima i Osijeku, a od 1960. do 1965. godine ravnatelj je Gradskog kazališta *Joza Ivakić* Vinkovci.

Mađer u Vinkovcima uređuje književne publikacije i organizira brojne književne susrete i manifestacije te surađuje s nekoliko lokalnih i regionalnih listova. U suradnji s Dionizijem Švageljom pokreće časopis *Književna revija*. Bio je i urednik prvog, nažalost i jedinog broja ovog časopisa. Unatoč tome, *Književna revija* iz 1951. godine značajna je za Vinkovce jer se radi o prvom književnom časopisu koji je izdan u Vinkovcima.

Godine 1965. odlazi za Zagreb gdje se zaposlio u programu Radio Zagreba. Radio je kao urednik Literarne redakcije, Umjetničkog i dramskog programa. Tada počinje pisati osvrte na nove knjige i uređuje emisije koje tematiziraju poeziju. Posebice je zapažen njegov rad u emisiji *Radio roman* za koju adaptira brojna književna djela. Ovaj je posao obavljao sve do umirovljenja 1992. godine. U ovom je periodu napisao i preko dvadeset originalnih radio drama, igara i dokumentaraca izvođenih na Trećem programu Hrvatskog radija te na sličnim programima Radija Ljubljane i Radija Novi Sad.

Aktivan je bio i kao kritičar i novinar u radijskim, ali i televizijskim emisijama kao što su bile *Maurlova korablja*, *Susreti*, *Priče za laku noć* i druge. Kao novinarski suradnik objavljivao je u Narodnom listu, Vjesniku, Telegramu, Oku, Krugovima, Izvoru, Republici, Književnoj reviji, Forumu, Mogućnostima, Riječkoj reviji i Novinama mladih (Mađer 2012, 633). Bio je jedan od istaknutih pisaca krugovaša. Napisao je nekoliko desetaka knjiga (*Mislim na sunce*, 1955.; *Raskršće vjetra*, 1955.; *Utaman, pjesme*, 1957.; *Moja lipanjska kotlina*, 1960.; *Lenije zelene Lenije*, 1965.; *Pišta s vašarišta*, 1975.; *Asser Savus: feljtoni od mladosti*, 1978.; *Četrdeset devet*, 1979.; *Ispod klupe*, 1981. i dr.), izvedeno mu je 20 drama, pet dokumentarnih drama te scenske i radiotelevizijske adaptacije *Duke Begovića* (Ivana Kozarca), *Mrtvih kapitala* (Josipa Kozarca), *Mojih ljudi* (Ivana Kozarca) i *Pište s vašarišta*. Sva djela, kao i cjelokupan književni rad Miroslava Slavka Mađera, inspiriran je slavonskim i srijemskim pejzažom i životom šokadije. Treba također reći kako je od 1967. do 1999. godine pisao scenarije za otvorenje Vinkovačkih jeseni (Šalić 2007, 259). Književni rad Mađera bio je vezan i uz nakladništvo pa je obavljao i poslove urednika u Slavonskoj nakladi *Privlačica*, gdje je bio urednik biblioteke *Mali dukati*, a bio je i priređivač antologija *Vječne pjesme Hrvatske*, *Pjesnička polja*, *Vinkovci u stihu*, *Upamtite*

Vukovar i druge (Mađer 2012, 633). Uglazbljeno mu je nekoliko pjesama, od koji posebno treba istaknuti pjesmu *Pjevat će Slavonija*. Ovu je pjesmu uglazbio Branko Mihaljević, a izveo ju je Vice Vukov na prvom festivalu Zlatne žice Slavonije 1969. godine te pjesmu *Kukuruzi se njišu* koju je uglazbio Pero Gotovac, a izvodio ju je Ivo Robić. Na stradanje Vinkovaca u Domovinskom ratu reagirao je pjesmama *Vrati se, grade; Put za Nuštar* te antiratnom predstavom *Zabranjeno je pucati u srne i jelene* (Šalić 2007, 259). Trajno je vezan za Vinkovce i kao takav dobio je epitet *najvinkovačkijeg pisca*. Za svoje stvaralaštvo Miroslav Slavko Mađer primio je nekoliko uglednih nagrada, među kojima su: godišnja nagrada i nagrada za životno djelo *Vladimir Nazor*, koje je dobio 1979. i 1998. godine i nagrada za životno djelo *Visoka žuta žita* 1989. godine.

Vrijedne su bile i nagrade *Josip i Ivan Kozarac* za cjeloviti dosad ostvareni književni opus 1998. godine i za knjigu godine 2003. godine, kao i Nagrada *Sv. Kvirin* za ukupan doprinos hrvatskom pjesništvu 1999. godine. Treba spomenuti i Plaketu *Dobro jutro, more* 2002. godine i Povelju uspješnost Julije Benešić 2004. godine. Nagrada *Tin Ujević* Društva hrvatskih književnika Mađeru je dodijeljena 2008. godine. Jedna od najznačajnijih nagrada dodijeljena Mađeru bila je nagrada *Dragutin Tadijanović* koju dodjeljuje Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Dobio ju je 2014. godine (Jutarnji list 2015). Iste je godine Mađeru dodijeljena Nagrada *Crikveničko sunce*. Značajne su i nagrade Grada Vinkovaca, Grada Zagreba i Vukovarsko-srijemske županije (Mađer 2012, 633) koje su mu također dodijeljene. Miroslav Slavko Mađer preminuo je 14. kolovoza 2015. godine u Zagrebu, a pokopan je u Vinkovcima.

Vinkovčani su odali počast Miroslavu Slavku Mađeru postavljanjem spomen-ploče (slika 2.). Spomen-ploča Miroslavu Slavku Mađeru na zgradi Općinskog suda u Vinkovcima otkrivena je 26. listopada 2018. godine kao jedno od događanja književne manifestacije *Dani Josipa i Ivana Kozarca*. Otkrili su je direktor Slavonske naklade *Privlačica* Martin Grgurovac i zamjenik vukovarsko-srijemskog župana Josip Dabro. Na svečanom otkrivanju, o životu i djelu Miroslava Slavka Mađera govorio je predsjednik Društva hrvatskih književnika Đuro Vidmarović, napomenuvši kako je Miroslav Slavko Mađer bio veliki čovjek i književnik (Pšihistal 2018). Spomen-ploču postavili su Slavonska naklada *Privlačica* i Građansko društvo *Moji Vinkovci*. Izrađena je od crnog mramora, a na njoj se nalazi reljef, rad slikara Domagoja Buričevića, i tekst od osam redaka ispisan zlatnim slovima:

*I kad umrem pjevat će Slavonija,
Stara mati žita i šuma
Široka ravan, pradavna Panonija,
Kad zapjeva i sunce silazi s uma*
MIROSLAV S. MAĐER
1929. – 2015.
Hrvatski književnik
Privlačica i GD Moji Vinkovci, 26. 10. 2018.

Slika 2. Spomen-ploča Miroslavu Slavku Mađeru

3. Ostavština

Godine 2020. Marija Mađer, supruga pokojnog vinkovačkog pjesnika Miroslava Mađera Knjižnici je darovala dvije ostavštine – supruga Miroslava i njegova brata Slavka. Ostavština se definira kao materijalna i duhovna dobra koja ostaju nakon nečije smrti te ono što nasljeđuju buduće generacije (Anić 2003, 964). Arhivsko tumačenje jest nešto šire i ono definira ostavštinu kao pisanu ostavštinu pojedinih osoba, njihovi službeni spisi, dnevници, njihova književna, filozofska i znanstvena djela, kao i njihova korespondencija (Tadić 1994, 31). Analizirajući strukturu darovanih materijala i dokumenata Miroslava Slavka Mađera (o čemu će se govoriti u drugom dijelu rada), jasno je kako se u ovome slučaju radi o ostavštini. Darovi mogu u knjižnicu prispjeti željom darovatelja (*slučajni*), ali mogu biti i *izazvani* (kada knjižnica zamoli darovanje određene građe od drugih ustanova ili pojedinca). Prema ovoj je definiciji jasno kako je Ostavština Miroslava Slavka

Mađera slučajni dar. Katica Tadić definira još jednu vrstu dara – *legat*, u slučaju kada pojedinac oporučno ostavlja vlastitu knjižnicu određenoj ustanovi. Možemo zaključiti kako ova Ostavština nije legat jer je u Knjižnicu stigla posredno preko druge osobe (Marije Mađer). Kako se radi o uglednoj osobi (Miroslavu Slavku Mađeru), ova se Ostavština ipak tretira kao legat pa će biti obrađena i dostupna za korištenje kao zasebna cjelina (Tadić 1994, 32).

4. Materijalna i sadržajna analiza Ostavštine

Materijalna je analiza predstavljala prvi korak u istraživanju Ostavštine Miroslava Slavka Mađera. Dokumenti nisu bili složeni prema određenom kriteriju pa je bilo nužno razvrstavanje s obzirom na vrstu i sadržaj. Nakon nekoliko mjeseci rada, utvrđeno je kako je Ostavština raznovrsna (u svakom pogledu) te je razvrstana u nekoliko skupina:

- časopisi
- knjižna građa
- likovni radovi
- rukopisi
- strojopisi
- fotografije
- dokumenti
- plakati
- novinski članci
- sitni tisak

Ova se podjela temelji na arhivističkim načelima podjele građe, ali su ta načela prilagođena specifičnostima ove zbirke i potrebama Knjižnice.

Sadržajna analiza značila je korak dalje u istraživanju Ostavštine Miroslava Slavka Mađera pa su nakon materijalne analize uzeti dodatni materijalni kriteriji kao što su formati te sadržaj na dokumentima. Sadržajnom se analizom željelo skupine s većom količinom materijala razvrstati prema određenom kriteriju na podskupine. Ovaj je postupak bilo nužno izvršiti kako bi se olakšalo čuvanje i zaštita Ostavštine te pronalaženje određenog dokumenta u budućnosti. Kako se radi o raznovrsnoj građi, kriterij po kojem se razvrstavalo na podskupine mijenjao se od skupine do skupine. Paralelno s ovom analizom radio se i popis svih jedinica zastupljenih u Ostavštini.

4.1 Časopisi

Analizirajući časopise koji se nalaze u Ostavštini Miroslava Slavka Mađera popisana su 104 naslova. Radi se o 754 različita broja časopisa. Budući da nekih brojeva ima u više primjeraka, ukupno je 869 jedinica građe. Uglavnom se radi o književnim časopisima koji su izdavani od 1950-ih pa do 2015. godine. Veći dio novih brojeva časopisa izdavani su u Republici Hrvatskoj, dok kod brojeva koji su izdani do 1991. godine postoje i srpski, bosansko-hercegovački naslovi, vrlo malo slovenskih i sjevernomakedonskih naslova časopisa te jedan mađarski.

Najstariji časopisi koji se nalaze u Ostavštini jesu beogradski časopis *Mladost*, broj četiri iz 1948. godine, prvi broj vinkovačke *Književne revije* iz 1951. godine koji ima i rukopisnu posvetu Miroslava Slavka Mađera supruzi Mariji, zatim su tu brojevi šest i jedanaest-dvanaest *Hrvatskoga kola* iz 1952. godine, broj jedan časopisa *Međutim* iz 1953. godine i ljubljanski časopis *Beseda*, broj devet-deset iz 1956. godine. Uz književne časopise, jedan je manji broj časopisa i iz drugih područja, pa se tako u zbirci nalaze dva naslova časopisa iz ribolova, šest naslova dječjih časopisa, tri naslova enigmatskih časopisa i četrnaest naslova povijesno-etnološke tematike. Svim brojevima časopisa zajednička je odrednica Miroslav Slavko Mađer koji je u njima zastupljen pjesmama, fotografijom, ilustracijom ili nekakvom mozgalicom u slučaju enigmatskih časopisa, a čije je rješenje je povezano s Mađerom.

4.2 Knjižna građa

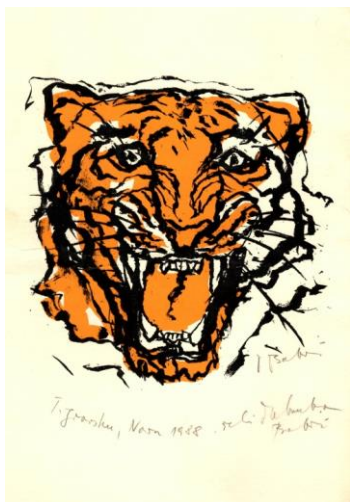
U dijelu Ostavštine koji čuva monografije nalazi se 169 naslova, odnosno 207 jedinica građe. Radi se o monografijama s područja književne povijesti i teorije, lijepe književnosti, povijesti, glazbe i glume. Najstarija je knjiga u Ostavštini *Ogledalo vremena* iz 1936. godine, zatim su tu knjige Antuna Radić *Dom* iz 1937. godine i *Hrvati i carevina* iz 1938. godine. Treba spomenuti i naslov *Lirika* koji je izdan u Vinkovcima 1955. godine, kao i naslov Milana Bukvića *Ivica Lovinčić*. Mađer je za života objavio 37 naslova knjiga (Mađer 2012, 633), a u Ostavštini se nalazi i 16 naslova kojima je autor Miroslav Slavko Mađer. Ovaj nam podatak govori da Ostavština ne sadrži cjelokupan opus Mađera, ali isto tako iz popisa knjiga jasno je vide čitateljske navike Mađera. Ukoliko znamo da čitatelj ne pristupa čitanju teksta neosobno, kao neutralni subjekt, nego uvijek kao društveno-

kulturno određeni čitatelj (Grosman 2010,36) jasno je da se s ovom zbirkom mogu identificirati Mađerova područja interesa, a to su uz lijepu književnost bili: povijest, etnologija, kazalište i film te vinkovačka kultura, odnosno lokalna kulturna zbivanja. Za ovu zbirku možemo reći da je u jednom dijelu bila privatna zbirka knjiga koja je služila za zabavu i opuštanje, a u drugom dijelu radilo se o Mađerovoj radnoj zbirci jer su identificirana 64 naslova stručno-znanstvene građe.

Posebno su zanimljive knjige s posvetama. Njih je pronađeno dvadeset. Kao autori posveta pojavljuju se velika imena kao što su: Stjepan Babić, Dragutin Tadijanović, Mladen Kušec, Ljerka Car Matutinović, Katica Čorkalo, Rudolf Sremec, Anđelko Vuletić, Aleksandar Šimunić, Nikola Pulić, Vlado Magjarević, Boris Vrga, Milivoj Slaviček, Dražen Švagelj, Matko Peić i Vladimir Rem. Analizirajući imena autora posveta može se utvrditi krug ljudi s kojima se Mađer privatno družio ili poslovno surađivao.

4.3 Likovni radovi

Ostavština Miroslava Slavka Mađera čuva i osam likovnih radova. Ono što zbirku čini i materijalno vrijednim jesu upravo radovi kojima su autori akademski kipari Antun Babić (slika 3.), Predrag Gol i Ivan Lacković Croata. Pet radova donose grafitne portrete Miroslava Slavka Mađera koji su nastali između 1968. i 1975. godine na književnima događajima u Vrpolju i Osijeku. Dva su rada djelo akademskog kipara Predraga Gola (slika 4.), jedan je rad potpisan, ali autor nije identificiran, dok su dva rada bez potpisa i popratnog teksta kojim bi se rad mogao datirati, locirati i identificirati.

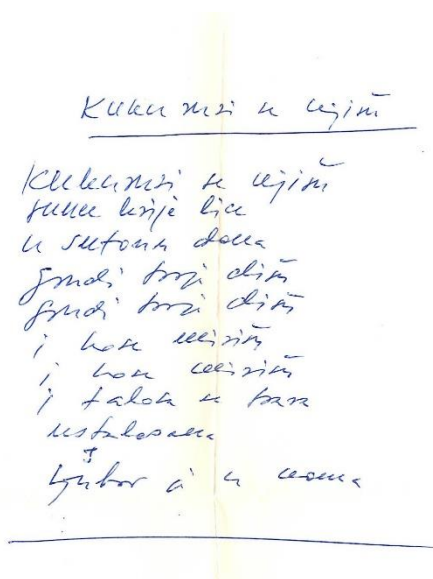
Slika 3. Rad Antuna Babić

Slika 4 . Portret Mađera, rad Predraga Gola

4.4 Rukopisi

Eva Verona rukopise definira kao zapis ili tekst pisan rukom ili pisaćim strojem. Rukopisom se smatra djelo koje nije tiskano, a u nakladništvu i tiskarstvu to je i izvornik i autograf (pisan rukom samog autora) nekog djela. Može biti povijesni, arhivski dokument, pisano djelo, izložbeni eksponat u muzeju, knjižnici, arhivu ili negdje drugdje (Verona 1986, 387). Rukopisâ u knjižničarskom smislu, onom koji je definirala Eva Verona, svega je jedan. Radi se o Mađerovoj pjesmi *Kukuruzi se njišu* (slika 5.). Riječ je o pjesmi koja je dobila Nagradu lista *Hrvatski tjednik* (Mađer 2012, 634), a na prvom festivalu Zlatne žice Slavonije u Požegi 1969. godine, koji je tada nosi naziv *Muzički festival Slavonija*, ova je pjesma u izvedbi Ive Robića osvojila drugu nagradu žirija (Blog Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu n.d.). Ukoliko pričamo o dokumentima koji su pisani rukom, treba reći kako Ostavština sadrži još sedam jedinica. Radi se o četiri pisma upućena Miroslavu Slavku Mađeru od strane Nikole Jukića (od 13. studenoga 1992. godine), Valentina Benošića, Martina Grgurovca (od 18. kolovoza 2010. godine), dopisnica stanovitog Zlatka kojem nije navedeno prezime (od 12. ožujka 1999. godine) te pismo nepoznatog autora koje je datirano 30. srpnja 2011. godine u Slavonskom Brodu. U rukopisnom dijelu nalazi se i preliminarna stranica istrgnuta iz knjige *Gdje lopoči cvjetaju* na kojoj se nalazi rukopisna posveta Miroslava Slavka Mađera.

Slika 5. Autograf *Kukuruzi se njišu*

4.5 Strojopisi

Strojopisi koji se nalaze u Ostavštini različitog su sadržaja. Od 14 jedinica četiri su pisma koja je Mađer primio od Radio-televizije Zagreb, časopisa *Maslačak* te od Mirka Vučine i Branka Mihaljevića. Osobito je zanimljivo pismo Branka Mihaljevića kojim izražava nezadovoljstvo zbog izostanka obilježavanja 30. obljetnice izvođenja pjesme *Pjevat će Slavonija* na Zlatnim žicama Slavonije. Četiri jedinice strojopisa stručne su tematike. To su članak *Iskustvo čitanja* koji je objavljen u Republici te radni materijali za članak o Ljerki Car Matutinović. Posebno su zanimljiva književna djela Mađera koja su zastupljena u tri strojopisa, a to su pjesma *Pokušavam shvatiti* te dva scenarija *Takve sude za lude* i *Živjeti dulje od lutanja*. Posebno treba istaknuti scenarij *Takve sude za lude*. Radi se o 21 stranici strojopisa za radijsku dramu koja je prvi put emitirana 1964. godine.

4.6 Fotografije

Fotografije su široj javnosti u pravilu najzanimljiviji dio Ostavštine jer često prikazuju poznate lokalitete i osobe (Lugić i Marojević 2022). Ostavština čuva 31 fotografiju. Većinu čine privatne fotografije Miroslava Slavka Mađera, fotografije njegova životnog prostora i druženja s drugim pjesnicima te nekoliko fotografija s književnih događanja. Osobito je zanimljiva fotografija nastala u Puli 11. lipnja 1956. godine na kojoj se uz Mađera pojavljuje još jedan veliki vinkovački pjesnik – Zlatko Tomičić te Milivoj Slaviček (slika 6.).

U Ostavštini se nalaze i dva portreta, a to su fotografija Ive Ficija te fotografija Dragutina Tadijanovića s rukopisnom posvetom: „*Miroslavu Mađeru srdačno Dragutin Tadijanović, Zagreb, 9. veljače 1971. godine*“ (slika 7.).

Slika 6. Slaviček, Tomičić i Mađer, Pula, 1956.

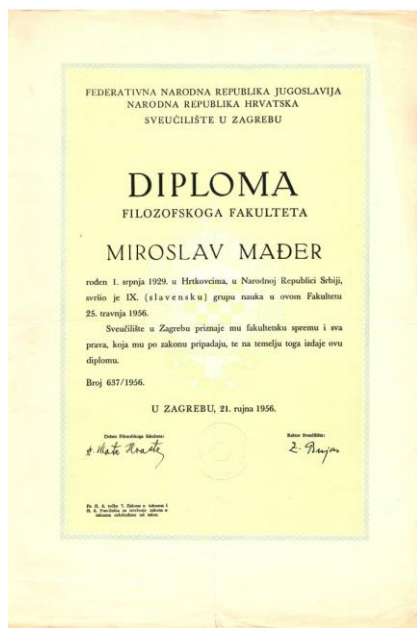

Slika 7. Fotografija Tadijanovića s posvetom

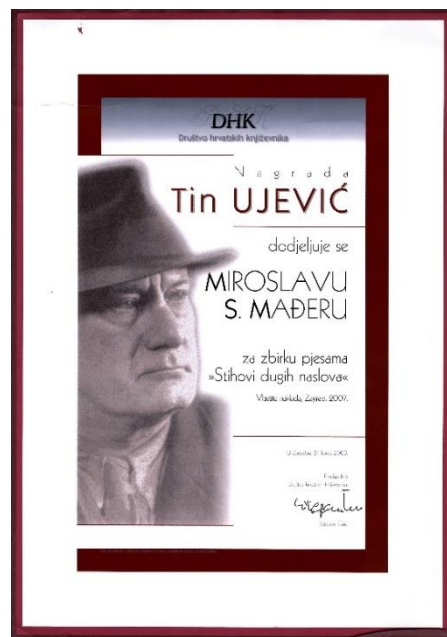
4.7 Dokumenti

Dijelom Ostavštine jest niz osobnih dokumenata Miroslava Slavka Mađera. Za njih možemo reći da su prije muzejski i arhivski materijali, ali zajedno s fotografijama i likovnim radovima, čine cjelinu te gube svoja pojedinačna značenja i zajedno stvaraju novi značenjski sklop, međusobno utječući na svoje odrednice (Horić 2012). Njihova je svrha očuvati uspomenu na književnika, kao i na svijet koji je književnik stvorio (Sardelić 2012). U Ostavštini se nalazi svega devet dokumenata. Najstariji je Spomenica Kotarskog odbora saveza boraca Narodno-oslobodilačkog rata Hrvatske koja je dodijeljena Mađeru u Bjelovaru 23. lipnja 1956. godine. Iz iste je godina Diploma Miroslava Slavka Mađera s Filozofskog fakulteta u Zagrebu koja je datirana na 21. rujna 1956. godine (slika 8.). Ostali dokumenti jesu priznanja, zahvalnice i nagrade:

- Priznanje Miroslavu Slavku Mađeru Novinsko-literarne sekcije *Zrno sunca* Osnovne škole *VII banijska brigada* Mečenčani, od 2. VI 1985.
- Priznanje Miroslavu Mađeru Radio-televizije Zagreb, od 15. svibnja 1986.
- Zahvalnica Miroslavu Mađeru Kulturno-informativnog centra „Privlačica“ Privlaka, od 8. lipnja 1990.
- Nagrada Josip i Ivan Kozarac Miroslavu S. Mađeru, za cjelovit, neobjavljeni književni opus, Vinkovci, 8. – 10. listopada 1998.
- Nagrada Josip i Ivan Kozarac Miroslavu S. Mađeru za knjigu godine, Vinkovci, od 15. listopada 2004.
- Povelja uspješnosti *Julije Benešić* Miroslavu Mađeru, Matice hrvatske Đakovo, Društva književnika Hrvatske, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemskog, Osijek, od 12. studenoga 2004.
- Nagrada *Tin Ujević* Miroslavu S. Mađeru Društva hrvatskih književnika, Zagreb, od 21. lipnja 2008. (slika 9.)

Slika 8. Diploma Miroslava Mađera

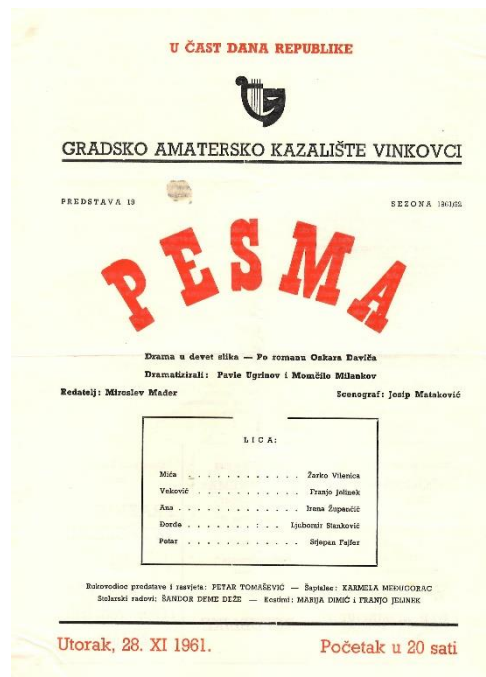
Slika 9. Nagrada Tin Ujević

4.8 Plakati

Ostavština Miroslava Slavka Mađera čuva nekoliko plakata. Radi se o plakatima za kazališne predstave ili književne večeri. Najstariji je plakat za književno događanje *Poetska mladost* na kojem su 26. prosinca 1954. godine nastupili Irena Vrkljan, Zvonimir Golob, Zlatko Tomičić i Miroslav Slavko Mađer. Plakat za Književnu večer koja je održana u Gradskoj biblioteci Virovitica 12. lipnja 1985. godine sadrži i potpise sudionika: Branka Hribara, Miroslava Mađera, Dubravka Horvatića, Sare Heđi, Nade Aleksić, Dragice Khon, Ljiljane Vodopić i Marije Ređep. Plakat za Književni petak, koji se održao 23. travnja 1993. godine u Zagrebu pod nazivom *Kako čitati književnu baštinu*, također je potpisan od strane sudionikâ, a to su bili: Josip Bratulić, Martin Grgurovac, Mirko Hunjadi i Miroslav Slavko Mađer. Uz ove plakate, u Ostavštini se nalaze i dva kazališna plakata – nedatirani plakat za predstavu *Pišta s Vašarišta* (slika 10.), a, prema tekstu Miroslava Slavka Mađera, u izvedbi Teatra *Žar ptica* i plakat za dramu *Pesma* (slika 11.) koja je nastala prema romanu Oskara Daviča koja je odigrana 28. studenoga 1961. godine u vinkovačkom Kazalištu. Tekst za ovu predstavu dramatizirali su Pavle Ugrinov i Momčilo Milankov. Scenograf je bio Joza Mataković, a redatelj Miroslav Slavko Mađer. U predstavi su igrali: Žarko Vilenica, Franjo Jelinek, Irena Župančić, Ljubomir Stanković i Stjepan Fajfer.

Slika 10. Pišta s Vašarišta, plakat

Slika 11. Pesma, plakat

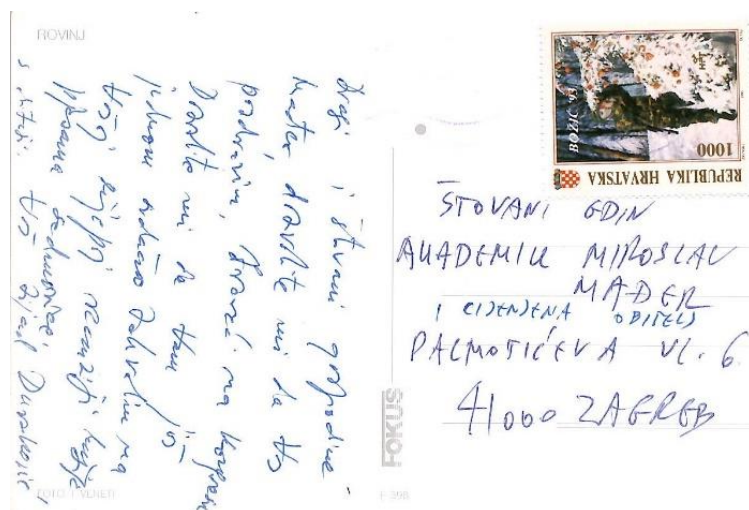
4.9 Novinski članci

Miroslav Slavko Mađer prikupljao je sve novinske članke koji su povezani s njegovim imenom i radom. Nekim je člancima on autor, dok neki govore o njemu. Novinski su članci izrezivani iz novina i lijepljeni na kartonske table, tako da se u većini slučajeva ne može utvrditi kada i u kojim su novinama objavljeni članci, što je otegotna okolnost za buduća istraživanja. Neovisno o tome, ovih 400-tinjak članaka čini veliki potencijal za istraživanje života i rada Miroslava Slavka Mađera.

4.10 Sitotisak

Sitotisak okuplja različite vrste tiskanih materijala, od pozivnica, posjetnica, razglednica, džepnih kalendara i slično. U Ostavštini se nalazi 27 jedinica sitotiska od kojih su posebice zanimljivi posjetnica s rukopisom Mirka Božića i džepni kalendar za 1990. godinu s rukopisom Stjepana Godića te pet razglednica, od kojih je dvije Mađeru poslao i potpisao akademik Zijad Duraković (slika 12.). Upravo su ove razglednice možda i najvrjednije kada govorimo o sitotisku jer su dijelom duge priče o potencijalnom primanju Mađera u članstvo Akademije. Dugo se očekivalo primanje Mađera u Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti. Sumnju da će ikada biti primljen u Akademiju Mađer je imao već

1994. godine kada mu je dodijeljena nagrada *Vladimir Nazor* koju mnogi smatraju utješnom te da ona znači eliminaciju iz potencijalnog primanja u Akademiju. Mnogi su Mađera uvjerali da je pred vratima Akademije (Mađer 2009), ali se ta vrata nikada nisu otvorila. Ove su razglednice u konačnici dokaz da je dio akademika smatrao Mađera akademikom i da je nezasluženo ostao izvan njihova kruga jer akademik Duraković razglednice je adresirao na „akademika Miroslava Mađera“.

Slika 12. Razglednica Zijada Durakovića

5. Zaključno

Ostavština Miroslava Slavka Mađera danas predstavlja najveću bazu koja će u budućnosti omogućiti istraživanje cjelokupnog stvaralaštva ovoga velikog vinkovačkog i hrvatskog pjesnika. Njegova prepoznatljivost u književnosti te istovremena neistraženost ove Ostavštine nalažu nam da daljnjim proučavanjem dođemo i do novih stručno-znanstvenih spoznaja. Osim znanstvenog potencijala, Ostavština daje velike mogućnosti muzealizacije i razvoja kulturno-znanstvenog turizma, što će privući u Knjižnicu, ne samo znanstvenike i istraživače, već i laike, studente i druge korisnike Knjižnice. Ipak je Mađer bio involviran ne samo u književnost, već i u glazbu, etnologiju, radio, televiziju i kazalište. Analizirajući Ostavštinu, nameće se zaključak kako je Miroslav Slavko Mađer vodio detaljan i opširan osobni portfolio koji je u konačnici prerastao u jednu od najznačajnijih kulturnih cjelina za grad Vinkovce.

Literatura

„Hrvatski dom u Vinkovcima.“ 1922. *Dom i svijet* 35, no. 20: 392.

Anić, Vladimir. 2003. *Veliki rječnik hrvatskog jezika*. Zagreb: Novi liber.

Zovranek, Dobrila. n.d. „Naš naklon, Mister morgen!“ *Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu* (blog). Pristupljeno: studeni 14., 2023.

<https://nsk.hr/blog/nas-naklon-mister-morgen/>

Djeke, Željka, Vedrana Lugić, Tihomir Marojević i Kristina Videković. 2002. „145 godina Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci.“ U *Stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem Strip u knjižnicama : zbornik radova : povodom 145 godina Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci*, Vinkovci, 15. travnja 2021. godine, uredili Iva Grković i Tihomir Marojević, 9-28. Vinkovci: Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci.

Grosman, Meta. 2010. *U obranu čitanja : čitatelj i književnost u 21. stoljeću*. Zagreb: Algoritam.

Horić, Andrea. 2012. „Knjiga kao izložbeni objekt u knjižnici.“ *Muzeologija*, no. 48/49: 38-45.

Lugić, Vedrana i Tihomir Marojević. 2022. „Ostavština Slavka Mađera.“ *Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema*, 26, no. 1-2: 129-145.

Mađer, Miroslav Slavko. 2009. „Ja sam zavičajni europski pisac“. *Vijenac: književni list za umjetnost, kulturu i znanost*, 17, no. 392.

<https://www.matica.hr/vijenac/392/ja-sam-zavicajni-europski-pisac-3607/>

Mađer, Miroslav Slavko. 2012. *Privatni časopis : (dnevničke bilješke, crtice, komentar-kolumne, kritički i polemički zapisi, beletristički prilogi, suradnja s vanjskim suradnicima, mini eseji ---) : 1965. - 2012.* Zagreb: Stajer-graf.

Mesinger, Bogdan. 1976. *Vinkovačka čitaonica i knjižnica i kulturno-politička dinamika grada i kraja : 1875 – 1975*. Vinkovci: Narodna knjižnica i čitaonica.

Pšihista, Aneta. 2018. „24. Dani Josipa i Ivana Kozarca.“ *Vinkovački list*, 66, 44
Pristupljeno: studeni 2., 2018.

Sardelić, Sani. „Književnik u muzeju: Memorijalna zbirka Petra Šegedina.“ *Muzeologija*, no. 48/49: 263-273.

Šalić, Tomo. 2007. *Vinkovački leksikon*. Vinkovci: vlast. nakl.

Širić, Ružica. 1997. „Obnovili smo vinkovačku Knjižnicu.“ *Knjižničarstvo: glasnik Društva bibliotekara Slavonije i Baranje* 1, no. 1: 106-109.

Tadić, Katica. 1994. *Rad u knjižnici*. Opatija: Naklada Benja.

Jutarnji list. 2015. „Umro književnik Miroslav Slavko Mađer.“ 17.kolovoz 2015.

Pristupljeno: studeni 13., 2023.

<https://www.jutarnji.hr/kultura/knjizevnost/umro-knjizevnik-miroslav-slavko-mader-290815>

Verona, Eva. 1986. *Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga: Dio 1 : Odrednice i redalice*. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo.